

DANUTA BANASZAK

Projekt naukowy pt. „Ostrów Lednicki – palatium
Mieszka I i Bolesława Chrobrego.
Chronologia i kontekst”

Ostrów Lednicki – Palace (Palatium) of the Mieszko I
and Bolesław Chrobry. Chronology and context –
a research project

Naukowe zainteresowanie Ostrowem Lednickim sięga lat 40. XIX wieku. Od tego czasu prowadzone z różną intensywnością prace wykopaliskowe obejmowały coraz większe obszary wyspy, poczynając od badań skoncentrowanych na ruinach pałacu po badania w różnych punktach na terenie całej wyspy, lądowych osad przymostowych i cmentarzysk oraz badania podwodne. Efektem tych działań były wydawnictwa, które prezentowały wyniki badań całego obszaru lub tylko poszczególnych jego elementów. Do najważniejszych zaliczyć można m.in. publikacje M. Sokołowskiego [*Ruiny na Ostrowie jeziora Lednicy. Studium nad budownictwem w przedchrześcijańskich i pierwszych chrześcijańskich wiekach w Polsce*, 1876], *U progu chrześcijaństwa w Polsce. Ostrów Lednicki* pod red. K. Żurowskiej [1993], J. Góreckiego [*Gród na Ostrowie Lednickim na tle wybranych ośrodków grodowych pierwszej monarchii piastowskiej*, 2001], *Ostrów Lednicki. Rezydencjonalno-stołeczny ośrodek pierwszych Piastów* pod red. Z. Kurnatowskiej i A.M. Wyrwy [2016].

Ostrów Lednicki – palatium Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Chronologia i kontekst jest kolejną publikacją podsumowującą stan wiedzy o palatium i południowej części grodu. Książka pod red. Danuty M. Banaszak, Andrzeja Kowalczyka, Arkadiusza Tabaki i Andrzeja M. Wyrwy wydana w 2020 roku przez Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy jest kolejnym, dziewiątym tomem serii Fontes Biblioteki Studiów Lednickich. Wydawnictwo kończy prowadzony od roku 2019 projekt dofinansowany w ramach Programu „Ochrona Zabytków Archeologicznych” ze środków finansowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury (zgodnie z Umową nr 03445/199/FPK/NID).

Realizacja tego interdyscyplinarnego projektu podzielona została na dwa etapy. W ramach pierwszego analizom poddano materiały pobrane podczas wcześniejszych lat badań i przechowywane w magazynach Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Przedmiotem badań były m.in. ziarna zbóż, kości zwierzęce, ceramika i zaprawy gipsowe. Wykonano analizy: sedymentologiczną oraz geochemiczną osadów (dr hab. Iwona Hildebrandt-Radke, prof. UAM z Instytutu Geologii i Geoinformacji UAM w Poznaniu), palinologiczną (prof. dr hab. Mirosław Makohonienko z Instytutu Geologii i Geoinformacji UAM w Poznaniu), archeobotaniczną makroskopowych szczątków roślin (dr Joanna Rennwanz z IAiE PAN Poznań), archeozoologiczną szczątków zwierzęcych (prof. dr hab. Daniel Makowiecki z Instytutu Archeologii UMK w Toruniu), składu pierwiastkowego zapraw palatium (prof. dr hab. Przemysław Niedzielski z Zakładu Chemii Analitycznej UAM w Poznaniu), petrograficzne zapraw z palatium i kaplicy (dr hab. Maria Poksińska, prof. UMK z Torunia), termoluminescencyjną ceramiki (mgr Karol Stadzickowski z Instytutu Nauk o Ziemi i Środowisku UMCS w Lublinie) oraz pomiary ^{14}C AMS prób pochodzących z budowli pałacowej i wykopów z południowej części grodu (prof. dr hab. Tomasz Goslar z Poznańskiego Laboratorium Radiowęglowego). Analizy materiałów archeologicznych – ceramiki i tzw. zabytków wydzielonych przeprowadzili pracownicy Muzeum – dr Andrzej Kowalczyk, mgr Arkadiusz Tabaka i mgr Danuta M. Banaszak.

Prace te nie tylko częściowo potwierdziły wcześniejsze informacje, lecz wniosły też kolejne elementy.

W drugim etapie przygotowana publikacja została zrecenzowana, oddana do prac redakcyjnych i wydawniczych.

W tomie tym oprócz wyników analiz przeprowadzonych w ramach projektu publikowane są również artykuły prezentujące kolejne prace badawcze. Specjalistycznym badaniom pigmentu poddano fragment tynku z częściowo zachowanym malunkiem. Prof. dr hab. Piotr Targowski z Instytutu Fizyki UMK w Toruniu przeprowadził jego badania z użyciem wielkoformatowego skanera fluorescencji rentgenowskiej (makro XRF). Prof. dr hab. Jacek Michniewicz Instytutu Geologii UAM w Poznaniu przebadał skład chemiczny oraz strukturę pigmentu stosując optyczny mikroskop stereoskopowy, mikroskop petrograficzny do światła odbitego z fluorescencją UV, mikroskop skaningowy (SEM) oraz spektroskopię rentgenowską (EDS). W wyniku współpracy Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy z Uniwersytetem Bristolskim (University of Bristol) prof. Richard P. Evershed i Sophie F. Brown przygotowali artykuł prezentujący wyniki badań fragmentów naczyń ceramicznych z lednickiego grodu wskazujące, do jakich potraw mogły być one używane (badania lipidów).

W publikacji zamykającej projekt „Ostrów Lednicki – palatium Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Chronologia i kontekst” oprócz wyżej wspomnianych opracowań po raz pierwszy publikowane są całościowo pochodzące z różnych lat wyniki datowania ^{14}C AMS, które poddane zostały modelowaniom w odnie-

sieniu do architektury kamiennej (kaplica, palatium) oraz obiektów na terenie grodu i podgrodzia (m.in. chaty, umocnienia brzegu).

W publikacji zamykającej projekt „Ostrów Lednicki – palatium Mieszka I i Bolesława Chrobrego. Chronologia i kontekst” oprócz wyżej wspomnianych opracowań po raz pierwszy publikowane są całościowo pochodzące z różnych lat wyniki datowania ¹⁴C AMS, które poddane zostały modelowaniom w odniesieniu do architektury kamiennej (kaplica, palatium) oraz obiektów na terenie grodu i podgrodzia (m.in. chaty, umocnienia brzegu).

mgr Danuta Banaszak
Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy
Wczesnopiastowska Rezydencja na Ostrowie Lednickim
Dziekanowice 32
62-261 Lednogóra
e-mail: danuta.banaszak@lednica.pl

 <https://orcid.org/0000-0003-3308-0994>